СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 206. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 19. жовтня 1946. No. 206. New York and Jersey City, Saturday, October 19, 1946 Vol. LIV

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ПАРИЗЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ НЕ Є „НЕВДАЧЕЮ"

Секретар стейту, Джеймс Бирнс, вернувся з Мирової Конференції в Парижі до Вашингтону та заявив, що Конференція „зробила прогрес" у встановлюванні мира в Европі. Цілком певно годі назвати її „невдачею", казав Бирнс. Він заявив, що справа мира не є легка і в розмовах на цю тему треба великого терпіння. Він висловив думку, що Рада закордонних міністрів Чотирьох Потуг, яка збереться в Ню Йорку дня 4-го листопада, довершить роботу Мирової Конференції.

Президент Труман привітав секретаря стейту зі „знаменитою роботою", яку він виконав в Парижі та ствердив, що Бирнс є „доброї думки" і оптимістично наставлений. В пятницю ввечері Бирнс говоритиме про Мирову Конференцію по радіо до американського народу.

ПОМЕР І. МАКУХ.

В Зальцбургу (Австрія) помер на скитальщині д-р Іван Макух, один з найвизначніших провідників радикальної партії За влади Зах. Укр. Народньої Республики був міністром внутрішніх справ. За Австрії був послом до віденського парляменту і галицького сойму, а за Польщі послом до варшавського сойму. Помер 18. вересня, проживши 74 роки. Був загально шанований за чесноту та ідейність.

НІМЕЦЬ КОМУНІСТИЧНИМ „БОСОМ" В АМЕРИЦІ.

Луіс Буденц, бувший редактор „Дейлі Воркер", заявив, що „тайним головою" комуністів в Злучених Державах є Ґергард Айслер, бувший член центрального комітету комуністичної партії Німеччини. Айслер тепер називається Ганс Берґер.

ЗАТРИМАЛИ ГІТЛЕРІВСЬКІ МАРКИ!

Большевицькі У. Щ. Вісті написали, що треба би післати „Свободі" на пресову кампанію дещо гітлерівських марок! І дійсно такі марки знайшлися в однім з листів. Видно, що лежали в комуністичних сховках довго, ще з часу спілки Гітлера з Сталіном, коли то большевики сподівались, що Гітлер переможе, та що його марки будуть добрим бізнесом. Довго ждали, щоб ці марки пішли вгору, але тепер мабуть уже зневірились. Тому і добувають їх з сховків і переховують уже тільки сталінські рублі. Забувають, що й з ними може бути згодом такий бізнес, як з гітлерівськими марками.

ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ ЗАЛЯКУВАНЬ.

В американських газетах, що їх видають виходці з цих країв, які тепер опинились під сталінським чоботом, порушено питання, як боронитись перед залякуваннями большевиків та совєтських агентів. Пишеться це в звязку зі звітом Королівської Комісії в Канаді, що розслідувала совєтське шпигунство та комуністичну пяту колюмну. У цьому звіті читаємо, що совєтська влада звертає пильну увагу на росіян і українців в Канаді, чи взагалі заграницею, в подібний спосіб, як колись націсти звертали увагу на німців заграницею, думаючи їх затягнути до акції в їхню користь. Гітлерівці відгрожувались тим канадійцям, що не слухали їх, що переслідуватимуть їхню рідню в Німеччині. Цеї самої методи держаться совєтські агенти відносно росіян та українців в Канаді. Вони кажуть просто з моста: „Як не згодитесь для нас працювати, то будуть зліквідовані ваш брат чи сестра". Такі погрози, пишеться далі, відносяться не тільки до українців, і росіян, але й до поляків, литовців, естонців і т. д. Так лякають уже віддавна теж і комуністичні газети, що виходять у різних мовах і з тим треба уже раз скінчити.

ВЧАТЬСЯ СЛОВЯНСЬКИХ МОВ.

В Вашингтоні відбулись наради місцевого відділу Асоціяції учителів словянських мов, на якому обговорено справу чергового все-американського зїзду, що має відбутись в днях 27-31 грудня. Предсідник нарад, проф. Райко Рузик, ствердив, що постійно збільшається число курсів словянських мов по різних установах, як і число студентів. Казав, що є більший попит за докладами в англійській мові про словянські краї й народи, ніж за курсами, на яких вчили б словянських мов. Зокрема російська мова і російські курси здобувають собі щораз більше місце. Знагоди зїзду Конгресова Бібліотека в Вашингтоні підготовляє спеціяльну виставку словянських книг, між якими будуть „унікати", яких уже ніде інде нема.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ!

МАРНОТРАВЦІ, ЗЛОДІЇ І ОБМАНЦІ ВОЛОДІЮТЬ СОВЄТСЬКИМ СОЮЗОМ

Ціла совєтська преса друкує промову депутата Верховної Ради Совєтського Союзу і предсідника буджетової комісії Л. Р. Корнійця, яку він виголосив дня 16. жовтня та в якій гостро критикував пять совєтських міністерств за злодійство і розтратність. До критикованих Корнійцем міністерств належать: міністерства вугіляної промисловости західних і східних областей, та міністерства легкої промисловости, риболовства і фільмової промисловости. Їх критиковано за злодійство, розтратність, непродуктивне використання машин та безчинність. У вугіляній промисловості використовується тільки дещо більше половини важких машин і пневматичних молотів, а кошта продукції виносять від 1.81 до 2.34 рублів на тону більше, як це предвиджено пляном. Фільмова продукція витрачає величезні суми і або взагалі нічого не продукує, або випускає фільми, яких не можна висвітлювати. Міністрів легкої промисловости С. Ґ. Лукіна та фільмової промисловости І. Ґ. Большакова візвано предложити пляни Верховній Раді. Промова Корнійця закінчилася зазивом до „чистки".

З СКИТАЛЬЩИНИ НА — АЛЯСКУ.

Александра Толстая пише в нюйорськім „Новім Русскім Слові" про долю дипласованих росіян в Европі. Обговорює можливости еміграції до Бразилії, Арґентини і Венесуелі. При тому звертає увагу на порушені вже в пресі можливості переселення на Аляску, де можна б примістити до 50,000 родин в долині ріки Ванана, Матануски і на півострові Кенай. Урядово проголошено, що там є 10,640,000 акрів землі, що могли би бути передані поселенцям під управу. Далі вона згадує, що консуляти в американській зоні далі не видають віз на виїзд до Америки, не зважаючи на афідевіти, що їх люди мають уже по кілька місяців. Каже, що американські консулі толкують розпорядок президента Трумана з грудня 1945 року в такому змислі, що право на віза мають тільки такі люди, що потерпіли від ворогів, а не ті, що опинились на скитальщині тільки наслідком воєнних подій. Значиться, каже вона, що ті, що втікли з Чехії чи Югославії, не підлягають під розпорядок президента. Доля дипласованих росіян, пише вона, є в усіх зонах трагічна.

ЗІ ЛЬВОВА ДО ВРОЦЛАВА.

ОНА доносить, що перевезено зі Львова до Вроцлава „славні памятники Адама Міцкевича і Тадея Косцюшки". Це має означати „символічний початок кінця виміни людности між Польщею і Совєтами". Вроцлав був давніше столицею німецького Шлезька і звався Бресляв. Зі Львова вивезено теж до Польщі і Бібліотеку Осолінських. „Нови Сьвят" пише, що теперішній уряд Польщі хоче перемінити Вроцлав на „Новий Львів", де вже названо багато вулиць давними назвами вулиць Львова. До Вроцлава прибуло теж багато поляків зі Львова.

ЩОБИ БУЛО „ОДНО СТАДО И ОДИН ПАСТИР".

Так кінчить московський патріярх Алексій своє послання, звернене до православних в Франції, що не визнають його зверхности, а в якому він їх взиває кінчити церковний „роздор" і підчинитись патріярхові.

Д. СЛОБОДЯН, КАПІТАНОМ.

Перший лютенант, Данило Слободян, ветеран другої світової війни, зістав іменований капітаном. Був свого часу відзначений за хоробрість на фронті в Франції, де служив в армії ген. Патона. Там був теж тяжко ранений і перевезений до шпиталю в Лондоні, а звідтам до Злучених Держав, де ще далі лікується. Він є членом від. 3. У. Н. Союзу. Скінчив студії в Ню Йорк Юніверзіті. Завжди був активним серед нашої молоді, зокрема в Молодечім Хорі з Ню Йорку і Ню Джерзі. Мешкає в Елизабет, Н. Дж., де є президентом Українського Молодечого Клюбу, хору „Боян" та заст. предс. У. Н. Дому. Там теж живуть його родичі. Його батько, Роман Слободян, є головним скарбником У. Н. Союзу.

„УКРАЇНСЬКА" ДЕЛЕГАЦІЯ НА МИРОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Московська „Правда" подає склад делегації Української Совєтської Республики на Мировій Конференції в Парижі. Головою делегації був Дмитро Мануїльський, а членами А. Д. Война та Н. Н. Петровський.

ПОТРЕБУЄ ІМІГРАНТІВ.

Населення Франції маліє і ця проблема є для нації нині такою як і економічна. Розвязати її можна тільки при помочі іміграції.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Пекуча справа: брак громадських діячів

В канадійсько-українськім часописі „Новий Шлях" обговорює В. Т. у статті „Брак громадських діячів" дуже важну тему, яка є актуальною і для нас, американських українців. У цій статті читаємо такі слушні завваги:

„За долю кожної суспільности відвічає її освічена верства-еліта. В нас виглядає, що українська еліта в Канаді не здає собі докладно справи про свою відповідальність перед суспільністю...

„В нас замало громадського руху і життя. Коли впродовж якогось періоду часу переглядаєте докладно українську пресу, яка наше життя віддзеркалює, мусите це відчути. Поза редакторськими статтями не найдете поважних голосів бодай в деяких громадських справах, хоч усім нам відомо, що маємо в Канаді понад тисячу вчителів, сотні священиків, десятки адвокатів, лікарів та інших провідних людей всяких інших професій. Це є погане явище й не свідчить про нашу життєздатність. Коли ходить про життьові прояви на місцях, преса наша повна звітів про вечірки, забави, весілля, концести і т. п. та брак поважних думок про справи нашого культурного будівництва, впадає ввічі брак відомостей з господарського життя... А коли немає про них поважних голосів у пресі, це значить, що оті ділянки в нас зовсім не організовані й немає в них належного проводу. А всежтаки є це обовязок провідних людей... ці ділянки організувати та зробити їх предметом громадського зацікавлення".

Так мало би бути в Канаді, та чи подібне не можна завважити і в нас?

Автор статті порівнює українську еліту в Канаді з працею адвокатів, лікарів, священиків, учителів у старому краю. Каже, що в Галичині ці люди „були творцями культурного життя й провідниками українського політичного, церковно-релігійного та господарського життя". Він наводить імена таких осіб і вказує на їх благородну працю, додаючи, що „в Канаді нам трудно було б навести кілька таких імен — чоловіків чи жінок — між нашою елітою".

Чому ж так є? — питає автор. І відповідає на це в такий спосіб:

„Замісць вичислювати причини, чому наша еліта так мало бере участи в громадському житті, можна би коротко відповісти: в неї замало ідейности, забагато привязання до матеріяльних дібр і вигід".

А як назагал у нас? Чи інакше?

Автор статті слушно пише, що нема і не буде багато користи з таких людей, що держаться наших організацій лише ради особистої матеріяльної користі. Він теж слушно доражує щоб учитись „кваліфікувати людей після цього, що вони роблять, а не після того, що говорять". Теж слушно питає, де ділись ці освічені люди, що прибули з Европи, як ось ті многі інжинири, що прибули з Чехословаччини і т. д. Ці свої завваги кінчить таким апелем:

„Переживаємо кризу так, як цілий світ сьогодні її переживає. Ідейність бореться з матеріялізмом, християнство з поганством, культурна і демократична Европа й Америка з диким комунізмом. Боротьбу ту відчуваємо на кожному кроці — в державному, національному, суспільному, організованому й родинному житті. То ж в кого є віра в перемогу добра над злом, ідеї над мамоною, — ставай в лави організованого українського життя й чесно сповняй свій обовязок супроти свойого суспільства, серед якого живеш... Лише тоді, коли буде в нас добра віра в справу, а вслід за тим і добрі діла, тривалі громадські цінності, можна буде говорити і про громадських діячів, що своєю чесною працею до того причинились".

Не думаємо, що можна міряти тутешних адвокатів, лікарів, учителів, чи інших професіоністів міркою старокраєвої еліти, особливо, коли іде про тут роджених і вихованих. Проте не можна не признати авторові статті засадничої слушности, коли іде про участь загалу нашої еліти в громадському житті, чи про ініціятиву в його розбудові. Автор слушно підносить, що „громадська праця вимагає жертвенности", та що „чим вищу ціль хочемо осягнути, тимбільшу жертву мусимо дати". Саме тому громадська праця слаба, що щораз менше такої еліти, що мала б вищу ціль і була спосібна до жертвенности, хоч числом вона з року на рік щораз більша. Це факт, що повинен заставити по громадах принаймні одиниці з цеї еліти над ним добре призадуматись. Інакше життя по громадах зачне підупадати. Про такі речі як нашу пресу, вже й не згадуємо. Хто її читає, той знає, де і в чому проявляється духовість та ідейність нашої еліти. Виднють одиниці, а де сотні, а то й тисячі, коли брати під увагу тих, що тут родились і покінчили високі школи, каледжі та університети? Це теж факт, сумний факт, який треба направити.

ОЦІНКА, ЯКУ РОЗТЯГАЮТЬ НА ЦІЛУ СПІЛЬНОТУ.

В другому числі скитальчого органу „Тижнева Пошта", видаваного в Білефельд, Німеччина, є стаття п. н. „Хатні справи", яка містить такі дуже влучні завваги:

* * *

Хатні справи.

Для кожного з нас ясно, що ми живемо в ненормальних умовинах, а до того ще й тяжких. Це тягне за собою низку небажаних явищ, на яких ось хочемо спинити нашу увагу.

За таких умовин звичайно починає занепадати почуття приналежности до певної спільноти, а з тим підупадає почуття обовязку перед нею. Натомісць набирає на силі думка: дбай сам за себе, хоч би й ціною доброго імені громади-спільноти.

І це йде так далеко, що в пошукуванні власних вигід, дехто, замісць розвязувати різні справи власними заходами, в межах своєї громади, прямує до чужих чинників, де не соромиться чисто хатні справи, а часто не дуже то смачні, подавати до відома чужих. При чому принагідно не бракує й оговорів та наклепів.

Ми живемо серед чужого світу й серед чужих людей. І треба памятати, що той чужий світ і ті чужі люди оцінюють такі виступи, не як чини тої чи іншої особи, з тим чи іншим прізвищем, а як чини члена певної спільноти, і така оцінка розтягається на цілу спільноту.

Це одне.

Друге:

Умовини, в яких ми живемо, це прекрасний грунт для нашої духової деморалізації. Одним із сильних засобів для такої деморалізації це повставання й поширювання різних чуток, здебільша неправдивих.

З існуванням чуткової агенції „ОБС" („одна баба сказала" мова йде і про тих „бабів", що і штани носять, і бороди голять!) треба раз на все рішуче скінчити.

Але з другого боку — провідні люди у спільноті повинні бути на висоті своїх завдань та відповідно дбати за добробут, моральний і фізичний, своїх співчленів.

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ!

